

HET PROTESTANTISME

Er zijn veel vormen van Protestantisme

Hét Protestantisme bestaat niet. De namen van enkele vormen zijn: Lutheranen (volgelingen van Maarten Luther), Calvinisten (navolgers van de leer van Johannes Calvijn), Dopers en Baptisten (zij kennen de wederdoop op belijdenis c.q. de volwassenendoop) en zgn. Vrije Kerken (Evangelische Kerken en Pinksterkerken e.a.). Het Protestantisme vertegenwoordigt 25% van de christelijke gelovigen. In Vlaanderen is 1% van de bevolking protestant, in Frankrijk 5%, in Nederland 35% en in de VS meer dan 60%. Globaal genomen neemt het percentage af in West-Europa en neemt toe in de zgn. Derde Wereld.

Het woord Protestant heeft een dubbele betekenis

1° Getuigenis, verklaring (afgeleid van het Latijns e *pro-testari* = openlijk getuigen, van *testis* = getuige). 2° Protest, verzet (afgeleid van het Franse *protester* = verzet aantekenen, protestant = protesterend). Het woord stamt uit 1529 toen Evangelische partijen (steden en vorsten) een *Protestation* indienden tegen de Rooms-katholieke partijen op de Rijksdag van Spiers (Duitsland). Daar functioneert het woord protestant nog in een politieke context, maar al snel krijgt de godsdienstige betekenis het hoofaccent.

Protestant zijn is een wijze van leven

Een godsdienstige bestaansvorm, een manier van zijn, een manier van kijken en horen, een wijze van omgaan met de dingen om je heen. Het kent een waardering van het aardse leven. Uit de dubbele betekenis van het woord protestant vloeit een tweeledige zingeving van het bestaan voort: 1° Engagement, enthousiasme. Het gaat daarbij om het doorvertellen en het uitbeelden van een godsdienstig kernverhaal. Grondtonen hierin zijn: gerechtigheid, vrijheid, verzoening, naastenliefde en heelheid van de schepping. De aarde is bedoeld als een plek waar mensen recht wordt gedaan en vrij zijn van onderdrukking. Hoe weet een protestant dat? Een protestant getuigt van de Bijbelse Geschriften (66 boeken). Centraal staat Jezus Christus. Woorden en daden vallen bij Hem samen. In Jezus wordt zichtbaar wie God is. Het is typisch protestants om deze bronnen vrij van kerkelijke leergezag te onderzoeken en uit te leggen. In de 16e eeuw is dat een daad van mondigheid en vrijmaking. Het protestantisme is een principe een emancipatiebeweging. 2° Kritiek, scepsis. Uit het engagement voor Bijbelse kernverhaal wordt een keuze zichtbaar, nl. voor de God van het Verbond met de mens. Het kiezen voor deze Verbondsgod is tegelijk ook een keuze tegen andere goden en valse machten. Dat verklaart het kritische in de protestantse wijze van leven. Met een flinke dosis scepsis kijkt de protestant naar machten en 'goden' die mensen manipuleren en onderdrukken.

Korte geschiedenis

Het begin van de 16de eeuw was een tijd van veranderingen en ontdekkingen. De Bijbel werd vertaald en de boekdrukkunst zorgde voor een snellere verspreiding er van. Een hele groep gelovigen ging er naar verlangen te leven naar die Bijbel zegt. Daarom konden ze niet anders dan protesteren tegen de praktijken van de Roomse Kerk, de aflatenhandel, de heiligenverering, de beelden, de relikwieën. Alles wat niet Bijbels verantwoord was moest verdwijnen. Drie reformatoren begeleidden bijbelgetrouwe christenen: Luther (Augustijner monnik) in Duitsland, Zwingli (priester) in Zwitserland en Calvijn (priester) in Frankrijk. De protesterende gelovigen riskeerden hun leven, wanneer ze openlijk voor hun geloof opkwamen. Daarom kwamen ze in het begin in het geheim samen in hun huiskamers. Het aantal protestanten bleef toenemen, hoewel de overheid de reformatie (hervorming) verbood. De protestanten in Frankrijk noemden zich de Hugenoten; zij stredden voor de vrijheid van het geloof en droegen een Hugenotenkruis (nu het protestants her-

kenningssteken). De hervorming ging meer en meer op een volksbeweging gelijken. In 1566 durfde men naar buiten te komen en ging men hagenpreken houden in de openlucht, maar toch nog verborgen. De drang naar eigen gebouwen werd erg sterk. Een groep radicalen stormde kathedralen, kerken en abdijen binnen en vernielde alles wat ze tegen kwamen. De eerste week leek de beeldenstorm het werk van West-Vlaamse bendes, maar daarna woedde de storm ook over Antwerpen en Gent, waarna hij noordelijker trok.

Begin 19de eeuw kregen de protestanten eigen kerkruimten, die zo sober mogelijk gehouden werden. Dit is nu nog steeds merkbaar. Naast een preekstoel en een lezenaar vindt u een Avondmaalstafel, de doopvont en een orgel. Protestanten lezen en bestuderen de Bijbel en proberen de diepere zin van Gods Woord te begrijpen en er naar te leven. Omdat het christelijk geloof op verschillende manieren beleefd kan worden ontstaan er diverse protestantse kerkgemeenschappen die toch allemaal een zelfde basis hebben nl. de Bijbel. De VERENIGDE PROTESTANTSE KERK in BELGIË (VPKB) is een samengaan van verschillende kerkgemeenschappen (1979). De VPKB is door de Belgische Staat erkend en is tevens lid van de Wereldraad der Kerken. De Verenigde Protestantse Kerk in België heeft als haar roeping God te verheerlijken en haar hoofd Jezus Christus te belijden als Heer en redder van de wereld. "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft opdat een ieder die in Hem gelooft, niet verloren ga maar eeuwig leven hebbe" (Johannes 3:16); *artikel 1 uit de Constitutie en Kerkorde.*

Wat geloven protestanten?

Protestanten zijn christenen. Zij geloven dat Jezus de Christus is, de Zoon van de levende God. Hij is geboren uit de maagd Maria. Hij heeft getoond en uitgelegd hoe we tot een wereld kunnen komen van vrede en gerechtigheid. Het centrale woord is liefde, zowel de liefde tot God als de liefde tot de medemens. Samen met alle andere christenen belijden de protestanten, dat Jezus gekruisigd is tot vergeving van onze zonden. Hij is gestorven en begraven maar is opgestaan uit de dood. Verschillende mensen hebben Hem gezien: Hij leeft!

De protestantse kerk kent 2 sacramenten: doop en avondmaal. De doop symboliseert de eenheid met Christus en lidmaatschap van het grote gezin van gelovigen, waarvan God de Vader is. Het avondmaal is door Christus ingesteld. Hij heeft uitdrukkelijk gezegd: "Doet dit tot Mijn gedachtenis". De tekenen zijn brood en wijn; deze worden aan de gelovigen aangereikt als gedachtenismaaltijd. Het avondmaal wordt in Brugge elke eerste zondag van de maand gevierd.

Protestanten lezen veel in de Bijbel, waarin veel ervaringen van mensen staan, die God gekend hebben. Deze verhalen, liederen, gebeden en gedichten geven de lezer een beeld van hoe wij kunnen bijdragen tot een wereld zonder geweld.

Voor protestanten is de Bijbel de hoogste bron en norm voor geloof en leven. Elke gelovige is er zich van bewust dat hij tekortkomingen heeft en soms foutief handelt. Hij vraagt in gebed de Heer Jezus om vergeving.

De eredienst

Een protestantse eredienst duurt ongeveer een uur. Centraal staan de bijbellezing en de prediking (overdenking of homilie). Er wordt zowel uit het Oude- als uit het Nieuwe Testament gelezen. De preek sluit aan bij de lezingen. Het is zowel een uitleg van de tekst als een richtlijn voor het leven. Doorgaans kent men 3 gebeden: de schuldbelijdenis (belijden van zonden), de voorbede (bede voor de noodlijdenden) en het Onze Vader. Er wordt tijdens de dienst door de kerkgangers veel gezongen, meestal uit het liedboek voor de kerken. Door het houden (2 à 3) collecten probeert men genoeg geld in te zamelen om de kosten te betalen en hulpbehoevenden en werkgroepen financieel bij te staan. Tijdens de eredienst gaan de kinderen tot 12 jaar naar de kindernevendienst (zondagsschool). Daar horen zij de Bijbelse verhalen en maken er allerlei werkstukjes. Op het einde van de dienst spreekt de voorganger een zegenbede uit. Daarna komen de kerkgangers samen in een aparte ruimte.

Bij een kopje koffie kan dan doorgepraat worden over de prediking, of een vriendschappelijk gesprek plaatsvinden.

Ambten

De Verenigde Protestantse kent 3 ambten, nl. de ouderling, de diaken en de predikant. Alle drie worden ze door de gemeenteleden op een democratische manier verkozen. Samen vormen ze de kerkenraad en besturen ze de kerkgemeenschap. De ouderling en de diaken zijn mensen die na hun dagtaak nog veel kerkenwerk verrichten. De predikant, ook dominee genoemd, heeft een opleiding gevolgd bijvoorbeeld aan de Universitaire Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid te Brussel. Een predikant mag huwen. In België zijn verschillende vrouwelijke predikanten. De VPKB kent geen hiërarchie. Er zijn ongeveer 100 VPKB Gemeenten in België. In de meeste kerken is op zondagmorgen rond 10 uur een eredienst.

Het dagelijks leven

De gelovigen gaan 's zondags naar de kerk. Soms moet men daarvoor kilometers rijden. Het volgen van de eredienst is geen verplichting, maar een feest om naar toe te gaan. De kinderen kunnen op de scholen van de Vlaamse Gemeenschap, de gemeente en de provincie protestantse godsdienstlessen volgen, ook al kiest er maar kind van de gehele school om deze lessen te volgen. Ook niet protestanten volgen de cursus uit belangstelling voor de Bijbel. In de grote steden kunnen de kinderen naar een kinderclub en zijn er jeugdsamenkomsten. Elke VPKB gemeente zorgt ervoor dat jongeren catechisatie (kerkelijk onderwijs) kunnen volgen, waarna zij belijdenis van het geloof kunnen afleggen. De Protestantse Jeugddienst "Op Vrije Voeten" organiseert weekends voor jongeren vanaf 8 jaar. Zo leren protestantse jongeren van het hele land elkaar kennen. De VPKB heeft aalmoezeniers in dienst; zij staan de gelovigen bij in specifieke situaties: in de gevangenis, in het leger of in het ziekenhuis. Het VPKB Volwassenenvormingswerk heeft als doel mensen toe te rusten via cursussen, trainingen en bijeenkomsten. De VPKB zet zich in voor de oecumene (toenadering tussen rooms-katholieken en protestanten) en legt contacten met de joodse gemeenschap. Protestantse Solidariteit is een VZW voor projecten in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in Ruanda. Op radio en televisie kunt u regelmatig uitzendingen en erediensten volgen. De protestanten zijn vaak sociaal bewogen. De VPKB steunt protestantse sociale centra.

Geus

Spotnaam die erenaam werd. Heel vaak gebruikt als scheldnaam voor protestant. Hoewel onzeker, is de naam waarschijnlijk ontstaan, toen de staatsman Berlaymont aan landvoogdes Margaretha het smeekschrift van het verbond der edelen aanbood, waarbij hij zei: "Ce ne sont que des gueux". Als symbolen werden de bedelnap en geuzenpenning' aangenomen. In het verleden werd een protestantse kerk nog wel eens een "geuzenkerk" genoemd. In Roeselare hebben de protestanten zich dat niet aan hun hart laten komen, getuige het feit, dat de Verenigde Protestantse Kerk aldaar zich met trots "Geuzentempel" noemt.

P.S. Hoewel ik er niet zeker van ben, vermoed ik dat de kern van bovenstaande tekst ooit geschreven is door dhr. H. Vogelaar; ik heb hier en daar kleine veranderingen aangebracht.